ONA TILI FANINI O‘QITISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH — PEDAGOGIK MAHORATNI OSHIRISHNING MUHIM OMILI SIFATIDA

Boymirzayeva Gulbahor
Namangan davlat pedagogika institute
E-mail: gulixonboymirzayeva5@gmail.com
Zarifa Nizomova
O’qituvchi

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.24489524

Annotatsiya: Maqolada ona tili ta’limida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning didaktik imkoniyatlari hamda bu jarayonning pedagog kasbiy mahoratini rivojlantirishdagi o‘rni yoritiladi. Raqamli vositalar darsni shunchaki texnik jihatdan bezash uchun emas, balki o‘quvchining til hodisalarini kuzatishi, tahlil qilishi, nutqiy faoliyatda qo‘llashi va mustaqil xulosa chiqarishini qo‘llab-quvvatlaydigan metodik vosita sifatida talqin etiladi. TPACK yondashuvi, UNESCOning pedagoglar uchun AKT kompetensiyalari doirasi hamda multimedia ta’limi tamoyillariga tayangan holda ona tili darslarida qo‘llash mumkin bo‘lgan metodik model taklif qilinadi. Shuningdek, “Raqamli tahrirchi”, “Virtual lingvistik laboratoriya”, “Matn izidan” kabi amaliy topshiriqlar tavsiflanadi. Tadqiqot nazariy-tahliliy va metodik xarakterga ega bo‘lib, unda tajriba-sinov natijalari yoki statistik ko‘rsatkichlar mavjud deb da’vo qilinmaydi. Maqola yakunida texnologiyani maqsadga muvofiq tanlash, raqamli va an’anaviy metodlar muvozanatini saqlash hamda o‘qituvchining raqamli-pedagogik kompetensiyasini izchil rivojlantirish bo‘yicha tavsiyalar beriladi.

Kalit so‘zlar: ona tili ta’limi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, pedagogik mahorat, raqamli kompetensiya, interfaol metod, TPACK, lingvistik tahlil, elektron ta’lim resursi.

Аннотация: В статье рассматриваются дидактические возможности использования информационно-коммуникационных технологий в обучении родному языку и их роль в развитии профессионального мастерства педагога. Цифровые средства трактуются не как техническое украшение урока, а как методический инструмент, который помогает учащимся наблюдать языковые явления, анализировать их, применять знания в речевой деятельности и самостоятельно формулировать выводы. На основе подхода TPACK, Рамочной структуры компетенций учителей в области ИКТ ЮНЕСКО и принципов мультимедийного обучения предлагается методическая модель использования цифровых ресурсов на уроках родного языка. Описаны практические задания «Цифровой редактор», «Виртуальная лингвистическая лаборатория» и «По следам текста». Исследование имеет теоретико-аналитический и методический характер; экспериментальные или статистические результаты, которые фактически не проводились, не заявляются. В заключении представлены рекомендации по целесообразному выбору технологий, балансу цифровых и традиционных методов и последовательному развитию цифровой педагогической компетентности учителя.

Ключевые слова: обучение родному языку, информационно-коммуникационные технологии, педагогическое мастерство, цифровая компетентность, интерактивный метод, TPACK, лингвистический анализ, электронный образовательный ресурс.

Abstract: This article examines the didactic potential of information and communication technologies in mother tongue education and their role in developing teachers’ professional skills. Digital tools are viewed not as technical decoration, but as methodological resources that enable learners to observe linguistic phenomena, analyse them, apply knowledge in communication and formulate independent conclusions. Drawing on the TPACK framework, UNESCO’s ICT Competency Framework for Teachers and principles of multimedia learning, the article proposes a methodological model for integrating digital resources into mother tongue lessons. It also describes practical activities such as “Digital Editor”, “Virtual Linguistic Laboratory” and

“Following the Text”. The study is theoretical, analytical and methodological in nature; it does not claim experimental or statistical findings that have not been collected. The conclusion offers recommendations for purposeful technology selection, balancing digital and traditional methods, and continuous development of teachers’ digital-pedagogical competence.

Keywords: mother tongue education, information and communication technologies, pedagogical skills, digital competence, interactive method, TPACK, linguistic analysis, digital learning resource.

KIRISH

Bugungi ta’lim jarayonida o‘quvchiga tayyor ma’lumotni yetkazishning o‘zi yetarli emas. Ta’lim oluvchi ma’lumotni izlay olishi, uni saralashi, tekshirishi, tahlil qilishi va o‘z fikrini asosli ifodalashi lozim. Bu talab ona tili fanining mazmuni bilan bevosita bog‘liq: tilni o‘rganish faqat qoida va ta’riflarni yodlash emas, balki til birliklarining vazifasini anglash, ularni nutqiy vaziyatga mos qo‘llash, matn yaratish va tahrir qilish ko‘nikmalarini shakllantirishdir.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) ushbu vazifalarni bajarishda yangi imkoniyatlar yaratadi. Elektron lug‘atlar, raqamli matnlar, audio va videomateriallar, taqdimotlar, onlayn testlar, ta’lim platformalari hamda matn muharrirlari o‘quvchining til hodisalari bilan turli shakllarda ishlashiga yordam beradi. Biroq vositaning mavjudligi o‘z-o‘zidan ta’lim sifatini oshirmaydi. Texnologiya dars maqsadi, o‘quv mazmuni, o‘quvchining yoshi va tayyorgarligi bilan uyg‘unlashgandagina samarali bo‘ladi.

Mavzuning dolzarbligi, avvalo, ona tili ta’limida kommunikativ, tahliliy va ijodiy kompetensiyalarni birgalikda rivojlantirish zarurati bilan belgilanadi. Ikkinchidan, pedagogdan nafaqat fan mazmunini, balki raqamli vositalarni tanlash va ulardan metodik jihatdan to‘g‘ri foydalanishni ham bilish talab etilmoqda. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonunida pedagog xodimlarning AKT, ilg‘or va innovatsion o‘qitish shakl hamda usullaridan foydalanishi majburiyatlar qatorida qayd etilgan [1]. “Pedagogning maqomi to‘g‘risida”gi qonun esa pedagogning kasbiy faoliyati uchun tashkiliy-huquqiy sharoitlar va kafolatlarni belgilaydi [2].

Maqolaning maqsadi – ona tili fanini o‘qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanishning metodik imkoniyatlarini tahlil qilish hamda ularning pedagogik mahoratni rivojlantirishga xizmat qiluvchi jihatlarini asoslash. Ushbu maqsadga erishish uchun AKTning didaktik vazifalarini aniqlash, raqamli vositalarni tanlash mezonlarini belgilash, TPACK yondashuvini ona tili darsiga tatbiq etish va amaliy metodik tavsiyalar ishlab chiqish vazifalari qo‘yildi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Ta’limda texnologiyadan foydalanish masalasi xalqaro ilmiy adabiyotlarda texnik vositani darsga qo‘shish bilangina cheklanmaydi. L. Shulman pedagogik mazmuniy bilim tushunchasini ishlab chiqib, o‘qituvchi fan mazmunini o‘quvchiga tushunarli shaklda taqdim etish uchun mazmun va pedagogikani birgalikda egallashi zarurligini ta’kidlagan [3]. Bu qarash keyinchalik texnologik komponent bilan boyitildi.

P. Mishra va M. J. Koehler tomonidan taklif etilgan TPACK modeli texnologik, pedagogik va mazmuniy bilimlarning o‘zaro ta’sirini markazga qo‘yadi [4]. Mazkur modelga ko‘ra, o‘qituvchi raqamli vositani uning ommabopligi yoki yangiligi uchun emas, aynan o‘rganilayotgan mazmunni qanday yaxshiroq ochib berishi va qanday o‘quv faoliyatini yuzaga keltirishi nuqtayi nazaridan tanlaydi. Masalan, so‘z turkumlarini o‘rgatishda oddiy slayd qoidani ko‘rsatishi mumkin, ammo belgilangan matn ustida birgalikda ishlashga imkon beruvchi elektron doska o‘quvchilarning dalil topishi va tasniflash faoliyatini kuchaytiradi.

UNESCOning “ICT Competency Framework for Teachers” hujjatida AKTdan foydalanish o‘qituvchining kasbiy rivojlanishi, pedagogik amaliyoti, o‘quv dasturi va ta’lim muhitini tashkil etish bilan bog‘liq kompleks kompetensiya sifatida qaraladi [5]. DigCompEdu doirasi ham pedagogning raqamli resurslarni tanlash, yaratish, boshqarish, o‘quvchini jalb etish va raqamli baholashni amalga oshirish ko‘nikmalarini tizimlashtiradi [6].

R. Mayer multimedia ta’limi bo‘yicha tadqiqotlarida so‘z va tasvirni uyg‘un qo‘llash o‘rganishni qo‘llab-quvvatlashi mumkinligini, biroq ortiqcha va maqsadsiz axborot kognitiv yukni

oshirishini ko‘rsatadi [7]. UNESCOning 2023-yilgi Global Education Monitoring hisobotida ham texnologiyaning ta’limdagi foydasi uning mavjudligidan ko‘ra, qanday maqsadda va qanday sharoitda qo‘llanishiga bog‘liqligi ta’kidlanadi [8]. Demak, ona tili darsida raqamli vosita tanlashda pedagogik maqsad, mazmunning xususiyati va o‘quvchi ehtiyoji birgalikda hisobga olinishi lozim.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqola nazariy-tahliliy va metodik tadqiqot xarakteriga ega. Unda ilmiy-pedagogik adabiyotlarni tahlil qilish, qiyosiy yondashuv, umumlashtirish, didaktik modellashtirish hamda ona tili fanining o‘quv mazmunidan kelib chiqib metodik topshiriqlarni loyihalash usullaridan foydalanildi. Xalqaro yondashuvlar ona tili ta’limining maqsad va vazifalari bilan qiyoslandi; raqamli vositalarning imkoniyatlari tilshunoslikka oid bilimlarni o‘zlashtirish, nutqiy faoliyatni rivojlantirish va baholash jarayonlari nuqtayi nazaridan ko‘rib chiqildi.

Tadqiqotning metodik chegarasi alohida qayd etilishi zarur: maqolada muayyan maktab yoki sinfda o‘tkazilgan tajriba-sinov, respondentlar soni, foiz ko‘rsatkichlari yoxud statistik natijalar keltirilmaydi. Shuning uchun xulosalar empirik samaradorlikni isbotlashga emas, ilmiy manbalar va didaktik tahlil asosida metodik imkoniyatlarni asoslashga qaratilgan. Taklif etilgan usullar keyingi bosqichda amaliy sinovdan o‘tkazilishi va natijalari alohida tadqiqotda baholanishi mumkin.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Ona tili darsida axborot texnologiyalarining didaktik imkoniyatlari

Ona tili fanida AKT bir necha muhim didaktik vazifani bajarishi mumkin. Birinchisi - til hodisasini ko‘rgazmali va eshitish orqali idrok etishga yordam berish. Masalan, talaffuz me’yorlarini o‘rganishda audioyozuvlar, urg‘u va ohangni taqqoslashga mo‘ljallangan materiallar foydali. Ikkinchisi - matn bilan faol ishlashni tashkil etish. Elektron matnni belgilash, izoh qo‘shish, xatolarni tahrirlash va matn variantlarini qiyoslash o‘quvchini kuzatuvchi emas, faol tahlilchi sifatida namoyon etadi.

Uchinchi imkoniyat - tezkor qayta aloqa. Elektron test va viktorinalar o‘quvchiga javobining to‘g‘ri yoki noto‘g‘riligini darhol ko‘rsatishi, o‘qituvchiga esa qaysi mavzu qayta tushuntirilishi kerakligini aniqlashga yordam beradi. To‘rtinchisi - differensial ta’lim. Bir mavzu yuzasidan turli murakkablikdagi topshiriqlar tayyorlash orqali o‘quvchilarning tayyorgarlik darajasi va o‘rganish sur’atiga mos sharoit yaratish mumkin. Beshinchisi - mustaqil ta’lim va hamkorlik: umumiy hujjat, elektron portfel yoki guruhli loyiha vositasida o‘quvchilar birgalikda matn yaratishi, tahrir qilishi va o‘zaro fikr bildirishi mumkin.

Shu bilan birga, raqamli vositalar barcha dars vazifalarini almashtirmaydi. Og‘zaki munozara, ifodali o‘qish, doskada tahlil, daftar bilan ishlash, o‘qituvchining jonli izohi va bevosita muloqot ham ona tili ta’limining muhim tarkibiy qismlaridir. Eng maqbul yondashuv - raqamli va an’anaviy usullarni o‘quv maqsadiga muvofiq uyg‘unlashtirish.

Pedagogik mahorat va raqamli kompetensiya. Pedagogik mahorat fan bilimini bilish bilangina o‘lchanmaydi. U darsni loyihalash, o‘quvchini faollashtirish, tushuntirishning mos usulini tanlash, sinfdagi farqlarni hisobga olish, baholash va refleksiya qilish kabi ko‘nikmalarni qamrab oladi. Raqamli muhitda bu mahoratga axborotni tanqidiy baholash, mualliflik huquqiga rioya qilish, shaxsiy ma’lumotlarni himoyalash, raqamli resurslarni moslashtirish va texnik nosozlikka muqobil reja tayyorlash ham qo‘shiladi.

TPACK yondashuvi nuqtayi nazaridan ona tili o‘qituvchisi uch turdagi bilimni uyg‘unlashtirishi kerak: mazmuniy bilim fonetika, leksikologiya, morfologiya, sintaksis, imlo, uslubiyat va matnshunoslikka oid bilimlar; pedagogik bilim tushuntirish, savol berish, muammoli vaziyat yaratish, hamkorlik va baholash metodlari; texnologik bilim elektron lug‘at, matn muharriri, taqdimot, audio-video, ta’lim platformasi va raqamli baholash vositalaridan foydalanish. Ushbu bilimlar bir-biridan ajralgan holda emas, dars maqsadiga mos tarzda birlashganda natija beradi.

Masalan, “Qo‘shma gap” mavzusida o‘qituvchi avval mazmuniy maqsadni belgilaydi: o‘quvchi qo‘shma gap qismlarini farqlashi, bog‘lovchi vositalarni aniqlashi va tinish belgilarini

izohlashi kerak. Pedagogik jihatdan muammoli misollar, juftlikda tahlil va umumlashtirish tanlanadi. Texnologik jihatdan esa elektron doskada gap qismlarini rang bilan ajratish yoki onlayn hujjatda o‘quvchilar bilan birgalikda tahrirlash vositasi qo‘llanadi. Demak, texnologiya darsning bezagi emas, tahlil faoliyatini kuchaytiruvchi vosita bo‘ladi.

Mavzu yuzasidan “SINTAKTIK DETEKTIV”metodi

Bajarilish tartibi: o‘quvchilarga sun’iy intellekt vositasi orqali ataylab sintaktik xatolari kiritilgan qo‘shma gaplar taqdim etiladi. O‘quvchilar ushbu gaplarni tekshiradi, xatolarni aniqlaydi, to‘g‘ri variantini yaratadi va sun’iy intellekt bergan javobni grammatik qoidalar asosida baholaydi.

Misol:Noto‘g‘ri tuzilgan gap: Quyosh chiqdi, chunki bolalar maktabga ketishdi.

O‘quvchi mazmuniy munosabatdagi nomuvofiqlikni aniqlaydi va uni quyidagicha tuzatadi:

Quyosh chiqqach, bolalar maktabga ketishdi.

Metodning yangiligi: o‘quvchi texnologiyadan tayyor javob olish uchun emas, balki uning javobini tanqidiy tahlil qilish, tekshirish va mustaqil xulosa chiqarish uchun foydalanadi.

Natija: sintaktik savodxonlik, tanqidiy fikrlash va raqamli kompetensiya rivojlanadi.

Ona tili darslari uchun taklif etilayotgan metodik model

Tahlil asosida ona tili darsida AKTdan foydalanishning besh bosqichli metodik modelini taklif etish mumkin: 1) maqsadni aniqlash; 2) mazmunga mos raqamli vositani tanlash; 3) o‘quvchi faoliyatini tashkil etish; 4) natijani baholash va qayta aloqa berish; 5) refleksiya va keyingi darsni takomillashtirish. Modelning asosiy sharti har bir bosqichda texnologiya o‘quv maqsadiga xizmat qilishi.

Bosqich	O‘qituvchi faoliyati	Kutiladigan o‘quv faoliyati
1. Maqsad	Til hodisasi va shakllantiriladigan ko‘nikmani belgilaydi	Vazifani anglaydi, kutiladigan natijani biladi
2. Vosita tanlash	Maqsadga mos platforma yoki resursni tanlaydi	Resursdan foydalanish tartibini tushunadi
3. Faoliyat	Tahlil, izlanish, matn yaratish yoki hamkorlikni tashkil etadi	Kuzatadi, taqqoslaydi, dalil keltiradi, xulosa qiladi
4. Baholash	Mezon asosida fikr bildiradi, tezkor qayta aloqa beradi	Xatosini aniqlaydi va tuzatadi
5. Refleksiya	Natijani tahlil qiladi, keyingi darsni rejalashtiradi	O‘z o‘rganish jarayonini baholaydi

Amaliy topshiriqlar namunasi

1. Raqamli tahrirchi. O‘quvchilarga imlo, tinish belgisi yoki uslubiy xatolari ataylab kiritilgan qisqa matn taqdim etiladi. Ular matn muharririda xatolarni belgilaydi, tuzatish variantini yozadi va har bir o‘zgarish sababini qoida yoki matn mazmuni bilan izohlaydi. Bu topshiriq faqat xatoni topishga emas, balki tahririy qarorni asoslashga yo‘naltiriladi. Baholash mezonlari: xatoni aniqlash, to‘g‘ri tuzatish, izohning aniqligi va matn yaxlitligini saqlash.

2. Virtual lingvistik laboratoriya. Bir mavzuga oid 8-10 ta til birligi elektron jadvalga joylanadi. Masalan, so‘z yasalishi mavzusida o‘zak va qo‘shimchalar alohida ustunlarda ko‘rsatiladi. O‘quvchilar birliklarni guruhlaydi, umumiy belgini aniqlaydi va qoida chiqaradi. O‘qituvchi tayyor qoidani berishdan oldin kuzatish va tasniflashga imkon yaratadi.

3. Matn izidan. Badiiy yoki publitsistik matn elektron shaklda beriladi. O‘quvchilar muayyan leksik birliklar, bog‘lovchilar, olmoshlar, gap turlari yoki tasviriy vositalarni ranglar orqali belgilaydi. So‘ng tanlangan birliklarning matn mazmuni va uslubiga qanday ta’sir qilayotganini izohlaydi. Bu usul grammatik tahlilni matn mazmunidan uzib qo‘ymaslikka xizmat qiladi.

4. Bir mavzu - uch daraja. Bitta mavzu bo‘yicha uch murakkablikdagi topshiriq tayyorlanadi: birinchi darajada tanish va aniqlash, ikkinchi darajada qo‘llash va tahlil, uchinchi darajada

mustaqil matn yaratish yoki lingvistik muammoni hal etish. Elektron platforma topshiriqlarni tarqatish va natijalarni yig‘ishni yengillashtiradi. Bunda darajalar o‘quvchini yorliqlash uchun emas, o‘sish imkoniyatini yaratish uchun qo‘llanadi.

5. Elektron lug‘atshunos. O‘quvchilar bir so‘zning izohli, imlo, sinonim yoki tarjima lug‘atlaridagi ma’lumotlarini taqqoslaydi. So‘zning ma’nosi, uslubiy bo‘yog‘i, qo‘llanish o‘rni va kontekstdagi ma’nosi yuzasidan kichik izohli kartochka yaratadi. Muhim jihat shuki, internetdagi har qanday izoh ishonchli deb qabul qilinmaydi: o‘quvchi lug‘at manbasini, nashrini va ma’lumotning kontekstga mosligini tekshirishi kerak.

Texnologiyani tanlash va qo‘llash mezonlari

Raqamli vositani tanlashda quyidagi mezonlarga amal qilish maqsadga muvofiq: birinchidan, didaktik moslik vosita aniq o‘quv maqsadiga xizmat qilishi; ikkinchidan, foydalanish qulayligi o‘quvchi va o‘qituvchi uchun ortiqcha texnik murakkablik tug‘dirmasligi; uchinchidan, mazmun ishonchliligi lug‘at, matn va ma’lumotlar tekshiriladigan manbaga tayanishi; to‘rtinchidan, inklyuzivlik turli ehtiyoj va imkoniyatlarga ega o‘quvchilar uchun foydalanish imkoniyati; beshinchidan, xavfsizlik shaxsiy ma’lumotlar, mualliflik huquqi va onlayn muloqot odobiga rioya etilishi.

O‘qituvchi darsdan oldin texnik vositaning ishlashini tekshirishi, internet uzilishi yoki qurilma ishlamasligi ehtimoliga muqobil topshiriq tayyorlashi lozim. Raqamli platformaga o‘quvchilarning ortiqcha shaxsiy ma’lumotlarini kiritish talab etilmasligi, foydalanilayotgan materiallarning muallifi va manbasi ko‘rsatilishi kerak. Sun’iy intellekt vositalari qo‘llanganda ham ularning javoblari tayyor haqiqat sifatida qabul qilinmasligi, faktlar, imlo va grammatik izohlar ishonchli manbalar bilan tekshirilishi zarur.

Yana bir muhim masala - ekran vaqti hamda kognitiv yuk. Har bir darsni slayd, video yoki test bilan to‘ldirish shart emas. Agar o‘quvchi mazmunni o‘qituvchining izohi, doskadagi tahlil yoki guruhli muhokama orqali yaxshiroq o‘zlashtirsa, aynan shu usul tanlanishi kerak. Multimedia vositasi mazmunni yengillashtirishi, chalg‘ituvchi bezaklar esa cheklanishi lozim [7].

Pedagogik mahoratni rivojlantirishga ta’sir etuvchi jihatlar

AKTdan maqsadli foydalanish o‘qituvchining kasbiy faoliyatiga bir necha yo‘nalishda ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Darsni loyihalashda o‘qituvchi maqsad, topshiriq va baholash mezonlarini oldindan aniqlashga odatlanadi. O‘quv faoliyatini tashkil etishda turli formatdagi resurslardan foydalanib, o‘quvchilarning individual farqlarini hisobga oladi. Baholashda tezkor qayta aloqa, elektron portfel va mezonli baholashdan foydalanish imkoniyati kengayadi. Kasbiy rivojlanishda esa o‘qituvchi o‘z dars materiallarini saqlaydi, tahlil qiladi, hamkasblar bilan almashadi va yangi metodik yechimlarni sinab ko‘radi.

Biroq texnologiya pedagogik mahoratning o‘rnini bosa olmaydi. O‘qituvchining nutq madaniyati, adolatli baholashi, o‘quvchini tinglay bilishi, murakkab tushunchani sodda izohlashi, sinfda sog‘lom psixologik muhit yaratishi hamon hal qiluvchi ahamiyatga ega. Shu sababli raqamli kompetensiya pedagogik mahoratning alohida, ammo boshqa kasbiy fazilatlar bilan uzviy bog‘langan tarkibiy qismi sifatida qaralishi kerak.

XULOSA VA TAVSIYALAR

Ona tili fanini o‘qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanish ta’lim mazmunini boyitish, til hodisalarini ko‘rgazmali tahlil qilish, o‘quvchilarning mustaqil va hamkorlikdagi faoliyatini tashkil etish, tezkor qayta aloqa berish hamda differensial yondashuvni amalga oshirish uchun imkoniyat yaratadi. Biroq ushbu imkoniyatlar texnologiyaning o‘zi bilan emas, uni pedagogik maqsadga muvofiq tanlash va qo‘llash bilan ro‘yobga chiqadi.

Tahlil natijasida quyidagi xulosalarga kelindi: birinchidan, ona tili darsida raqamli vosita til bilimini nutqiy faoliyat bilan bog‘lashga xizmat qilishi kerak; ikkinchidan, TPACK yondashuvi o‘qituvchidan mazmun, metod va texnologiyani yagona didaktik qarorga birlashtirishni talab qiladi; uchinchidan, raqamli baholash o‘quvchiga o‘z xatosini ko‘rish va tuzatish imkonini berishi bilan ahamiyatli; to‘rtinchidan, raqamli resurslardan foydalanishda ishonchlilik, mualliflik huquqi, maxfiylik va inklyuzivlik talablariga rioya etish zarur.

Amaliyot uchun quyidagi tavsiyalar taklif etiladi: 1) har bir darsda texnologiyani tanlashdan oldin o‘quv maqsadi va kutiladigan natijani belgilash; 2) elektron lug‘at, matn muharriri, audioyozuv va interfaol topshiriqlarni mavzu xususiyatiga qarab tanlash; 3) raqamli topshiriqlarni tahlil, izohlash va ijodiy nutq faoliyati bilan yakunlash; 4) o‘quvchilarga internetdagi ma’lumotni tekshirish va manbani ko‘rsatish madaniyatini o‘rgatish; 5) o‘qituvchilar uchun raqamli-pedagogik kompetensiyani rivojlantiruvchi amaliy seminarlar tashkil etish; 6) taklif etilgan metodik modelni keyingi tadqiqotlarda sinovdan o‘tkazib, natijalarni kuzatuv, diagnostika va statistik tahlil asosida baholash.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy ona tili o‘qituvchisining mahorati texnologiyani qancha ko‘p ishlatishi bilan emas, balki undan qachon, nima uchun va qanday natijaga erishish maqsadida foydalanishi bilan belgilanadi. Raqamli vosita o‘quvchini tayyor javobga olib boradigan qisqa yo‘l emas, balki uni til ustida mustaqil fikrlashga, dalil topishga, tahlil qilishga va savodli muloqotga undaydigan ta’limiy muhitga aylanishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. 2020-yil 23-sentabr, O‘RQ-637-son. URL: https://lex.uz/docs/-5013007
2. O‘zbekiston Respublikasining “Pedagogning maqomi to‘g‘risida”gi Qonuni. 2024-yil 1-fevral, O‘RQ-901-son. URL: https://lex.uz/docs/-6786401
3. Shulman, L. S. (1986). Those Who Understand: Knowledge Growth in Teaching. Educational Researcher, 15(2), 4–14.
4. Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge. Teachers College Record, 108(6), 1017–1054. https://doi.org/10.1111/j.1467-9620.2006.00684.x
5. UNESCO. (2018). UNESCO ICT Competency Framework for Teachers. Version 3. Paris: UNESCO. ISBN 978-92-3-100285-4.
6. Redecker, C. (2017). European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu. Luxembourg: Publications Office of the European Union. https://doi.org/10.2760/159770
7. Mayer, R. E. (2009). Multimedia Learning (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
8. UNESCO. (2023). Global Education Monitoring Report 2023: Technology in Education: A Tool on Whose Terms? Paris: UNESCO. https://doi.org/10.54676/UZQV8501
9. Rabbimova, Ch. (2026). O‘zbek tilini ona tili va chet tili sifatida o‘qitishning yangi texnologiyalari. Yosh Olimlar, 4(31), 109–112. https://doi.org/10.70413/yo-v04-i31-s86091